

Közös épületben

A nagy tiszaparti szövetkezetben új, hatalmas lóistállót építettek. Harminc lóra terveztette a lóistállót a szövetkezet vezetősége. Sok vita, káromkodás meg izadás előzte meg az építést. A télen fél-éjszakákat vitatkoztak át hangosan a vezetőségi üléseken, de aztán a tagértekezleten is. Mert hát ahány ember annyi féle elgondolás. És aztán ha a helyes megoldásra javaslatot dobtak föl, az elnök vagy a titkár egyenként kellett, hogy meggyőzze a vezetőség többi tagját. Az ám, de mire a tagok egy részét a gondolat elfogadására rábírták, hoppersz! megint bedobott valamelyik ellencsoport egy kiegészítő javaslatot. S aztán kezdhették elől-ről a mérges vitatkozást. Mert hát egy ilyen vita nem mehet simán. Mivel mindenki többé-kevésbé ért a szóbanforgó dologhoz, miért ne szólna hozzá? Másrészt érdekelve is van benne, mégpedig erősen. Tehát parázs vitatkozás nélkül nem megy keresztül a döntésig egyetlen javaslat sem. A bölcsebbek szerint jaj annak a szövetkezetnek, ahol nem vitatkoznak! Előbb-utóbb kátyúba jutnak.

Hát volt is vita elég. Egyesek fölindultan dörögtek, mondván:

— Építünk, építünk, aztán csak fe-jünkre nől megint az adósság!

Halász Jani, az egyik brigádvezető, öles, tagbaszakadt, háborús kardvágástól kissé ferdeszájú, kerek szemű ember, így fakadt ki:

— Ha már építünk, műhelyeket épít-sünk előbb, mert az egész szövetkezeti népség az iparosokat várná, azok meg a régi szűk kamrákban alig akarnak megtelepedni! Az új istálló ellen szavazok!

Az öreg Betyár Hentes Vince is szót kért. Indulatos, régifajta szép ember. Na-

gyon becsületes, hát senkit sem hisz lo-pásra vagy csalásra képesnek, de szeret ám kötekedni. Minden őse híres verekedő volt. Vasvillaszemekkel nézve, keményen ezt kérdezte:

— Aztán nem jó a lovaknak ott a tanyákon, ahol eddig is voltak?

— Nem ám, — vágta rá élesen Pápis Pál, az elnök, mert tavaly a tizenkét hasas kanca közül csak kettő csikózott meg rendesen. Négy elvetélt, hat meg csikóstól elpusztult. Aztán miért? Mert szerte-széjjel voltak a szövetkezetbe átvett birtokok tanyáin, nem gondozhatták úgy őket. De meg agyon is hajtották a kancákat, mikor már nem szabadott. Nem föl-ügyelhette senki amúgy igazán, mert nem tereltük be őket este egy helyre. Ha lesz egy nagy istállónk, szakértők föl-ügyeletére bizhatjuk az értékes jószágot. A műhelyeket aztán kell megépítenünk, mert a ló meg a trágyázott föld hozza az iparosoknak is a kenyeret...

Pápis Pál, az elnök, nem mai gyerek már, bár még nem is nagyon idős. Kis, csomós, tatárképű, hajjas ember. Sokat olvasott. A régi világban jónéhányszor volt csendőrök kezén a munkásmozgalom miatt, és egyízben hosszabb időre börtön-be is zárták. Akkor szokott rá komolyabban a könyvolvasásra, tanulásra. Mindig gondolkozik előbb, mielőtt megszólalna. Vastag hüvelykujját az állára teszi, néha meg a tenyerébe támaszkodva keresi elő a jobb gondolatokat. Az ő érveivel nem lehetett eredményesen szembeszállni. De a győzelmesnek látszó érvekre ke-restek megint új ellenvetést a vitatkozók. Teszem azt, hogy miként építenek majd, ha jön a tavaszi munka, meg a nyári betakarítások. Nem mehetünk mindnyájan

építeni, mondták. A föld megmunkálása az első! Már pedig az építéshez nagy erő kell.

Most már a hallgatag titkár, Keceli Tamás is beleavatkozott a veszekedésre hajló, türelmetlen vitába. Kopasz, nyurga férfi Keceli, csak olyan féligparaszt. Valami iskolája is van, azért választották meg titkárnak. Egy ideig községi irnok is volt már. Kecelinek az újabb ellenérvekre volt jó válasza:

— Építőbrigádok alakítunk. Abban állandóan egy pár olyan ember dolgozik majd, aki ért valamit az építőmunkához. Meg az ácsunk, a kőművesünk. Aztán minden más brigádunk kölcsönöz időről-időre néhány embert az építőbrigádnak. Mindig másik. Sorba. Aztán az asszonyok is többet segítenek majd az idej munkában. Nekik is jó lesz, az elszámolásnál több lesz a munkanapjuk. A kocsik már előre, még a télen meghordják az építőanyagot, amit már most beszerezhetünk.

— Egy-egy régi görét, kocsiszínt és tanyát is lebonthatunk, — mondta Nagyhegyesi Antal, — onnan is kapunk anyagot. Most a kocsik azt is összehordhatják. — Nagyhegyesi a legbékésebb, leghiggadtabb tagja a szövetkezetnek. Őszbecsavarodott, idős gazdaember. Hosszú, sárgás bajuszát ha sodorintja, tudják, hogy megfontoltan és a békés munkáért szól. A dologban is nyugodt, mégis elég gyorsan előrehalad, és igen tisztelik a hevesebbek is.

Szó ami szó, alaposan megrágták az ügyet, míg aztán a többség a tervet elfogadta. Hát ez volt az nagyjából, ami a vitát, a veszekedést illeti.

A káromkodás azok részéről támadt, akiknek egykori tanyáján görét vagy kocsiszínt bontottak. Akadtak megint mások, akik sajnálták, hogy egy közös nagy istállóba kerüljön a lovuk, amikor olyan jól megvolt a szomszéd tanyán néhányad magával, nem látszott annyira közösnek. Némelyek ugyan jó dolgosok a szövetkezetben, de olyan nehezen szoknak rá, hogy egykori darab földjüket, gyakori jószágjukat közösnek tekintsék. Sokáig az „enyémet” nézik benne.

Az izzadás meg akkor következett, amikor a tavaszi munka dandárja sok kezét igényelt, és abból még az építőkhöz is kellett adni, hol innen, hol onnan. Aztán volt ám fogd meg a többieknek, hogy elvégezzék helyettük is a dolgot időre. Mert a paraszti munka tavasztól őszig nem tűr halogatást.

Az építőanyag-hordás sem sikerült mindig időben. Pedig azt akarták. Ha

már új istállót csinálnak, hát készítsék el rendesen. Ezért nagy viták voltak a fogatok beosztását illetően is.

Mégis haladt előre az építkezés. Mire a búzát betakarították, készen állt az új istálló és mellette az új kocsiszín. A közös nagy kocsiszín alá húzzák majd be eztán a kocsikat. A hatalmas, fehérremszelt s új jászlakkal, szénatartókkal, meg erős „strajfakkal” ellátott istállóba kötik be majd mind a lovakat. „Strajfakat” is felszereltek, mert vannak rügös lovaik is, s mert idekerül majd szép csődörük szintén. Ablakok is voltak sorban, nappal onnan kapják a világosságot az istállóban. Villanyt is bevezettek persze. Az istálló egyik végében külön szobát csináltak a csikózó kancák részére. Ez fűthető is ténlen.

— Olyan szép, mint a régi szomszéd földesúr kastélya, — mondták elismeréssel még azok is, akik az építés külön terhei miatt eleinte gáncoskodtak és elégedetlenkedtek. Tavaly éppen ilyen elismeréssel adóztak az összes tagok a nagy disznóolák, meg hízlaldák építésének, a kifutókkal és a fiaztatókkal.

Szóbakerült az egyik vezetőségi tanácskozáson, hogy talán valami kis ünnepi összejövetelt vagy mit kellene szervezni az istálló üzembehelyezése előtt. Az idősebb vezetőségi tagok hümmögtek. De Pápis, az elnök különösen pártfogolta a fiatalabbak részéről fölvetett gondolatot. Rövid, tusa bajuszát megbökdöste az álláról elvett hüvelykujjával, és így fakadt ki a határozatlan hümmögésre:

— Sokba is van nekünk ez az istálló, és mindnyájan tettük valamit érte. Ki izzadt, ki szaladt, ki meg a fejét törte, hát ne kezdjük meg a használatát csak olyan hétköznapi módján, mint tavaly a disznóolákét. Csináljunk erre valami ünnepet... A fiatalok táncolni szeretnek, legyen egy táncmultság is. Virág is akad, virágozzuk föl a munkánkat. Meg hát lesz meg talán valami jobb javaslat is, ha egy csomó ember összedugja a fejét. És aztán hívjuk össze erre az ünnepségre, egy helyre mind a tagokat.

— Te meg beszédet mondhatsz, Pali, — szólt közben Keceli, a titkár, — s nevetett a nyüzött, sovány arcával.

— Nem bánom, egy kicsit beszélhetek, de a multság legyen a fő. Meg az új épület földszítése. Hogy szokjanak öszsze a tagok, meg legjobban a fiatalja. — Tatáros szemével most már nevetett is a maga szaporodó tervén. — Nem kerül sokba! Tán azért hümmögnek itt Nagyhegyesi bátyámék!...

Eljött a megbeszélte ünnepség ideje. Az új épületeket úgy földíszítette a fiatalság, hogy öröm volt nézni. Virág is, pántlika is akadt. Az ajtókra, ablakokra, jászlakra és a kocsiszín oszlopaira kötötték a színes holmit kívül-belül, minél magasabbra. Az udvaron erre az alkalomra nagy rendet teremtettek és kihívták a község önkéntes tűzoltóinak a rezesbandáját. Csu-haj, de billegették már előre a szoknyájukat a lányok!

Összeverbuválták a szövetségzi családok apraját-nagyját, és így mutatós esemény lett az új istálló fölavatása és átadása rendeltetésének.

A szövetségziek virgonc-szemű elnöke, Pápis beszédett mondott. Kerestlent és nem hosszút.

— ... Mindnyájunk erőfeszítéseinek az eredményét látjuk itt, emberek. Ha nem is mindenki vette ki részét egyformán a legnehezebb dologból az építésnél, minden dolgos tagunkra éppen elég jutott. Tavaly disznainknak csináltunk megfelelő ólakat. Most elkészült a lóistálló, és megvan az anyag a közös tehénistálló részére is. Tél előtt, úgy lehet, az is elkészül. Hanem az új istállóval új módszereket is be kell vezetnünk a lóval való bánásmódba. Ezelőtt, még a lovak több helyen pihentek a tanyákon, egyes szövetségzi tagok beszöktek a volt lovakhoz, hogy külön abrakra fogják őket, persze a közösből. Hogy kövérebbek, szebbek legyenek a többiekénél. Ha már nem is az övéké, legalább kitűnjenek a közösből. A másokét meg nem gondozták elég jól. Agyonhajtották őket. Hát evvel aztán végleg szakítani kell. Minden jószágunknak egyformán jár a jó gondozás. Hogy rend legyen az új istállóban, főistállómestert alkalmazunk. Ő mindennap az istállóban lesz. Az öreg Bende Pista bácsi lesz a főistállómesterünk. Urasági kocsis volt egy életen át. Tudja, hogy kell a lovat használni, meg ápolni, hogy a birtokon kifizetődjön.

Bende bácsi, fiatalosan kékszemű, sűrűn pislogó, szőkés-öreges kis ember csak állt, csöppet gyámoltalanul a rámutogató elnök mellett, és fakó bajuszát szerényen törülgetve tűrte a vizsgálódó nézéseket: hát ez lesz a főparancsnok a közös nagy istállóban? Az öreg legszívesebben tovább állt volna a kíváncsian kaparó szemektől. Úgy iktatták be, mint valaha egy megyei potentátot.

Az új főistállómester mindjárt a gyűlés után át is vette a hivatalát. Összevették mind a lovakat. Elosztották őket a

helyek szerint. Az öreg Bende pár nap alatt aztán olyan rendet és tisztaságot vezetett be a lovak lakóházában, hogy a hanyagabb kocsisok a fogukat csikorgatták. Bende bácsi régesrég megszokta, hogy nem az ő lovai, amelyeket gondoz, mégis rendben kell azokat tartani. — Mintha kastélyt rendezett volna be uraságok részére, nem lóistállót, — mondták róla bizalmatlankodva azok, akik szerették a könnyebb végéről megfogni a munkát. — Dolgozni akarunk itt mink, nem lakodalmaskodni, hogy még az istállót is fölmázoljuk! ...

Az egyik kocsis, Tuba Gergő a maga esetén tapasztalhatta, hogy rend és munka dolgában nem lehet az öreg Bendével tréfálni. Mert ő tréfálja meg a vigyázatlanokat, de igen „módisan”.

A hetykebajúszú, vállas, olajbarna képű Gergő legény kereste egyik nap az előző este levetett lószerszámot. Be akarta fogni a kezére bizott két muraközit, de a hámat sehol sem találta. Kereste, kutatta, ám az öreg istennek sem került elő, hiába lépegetett végig az istállón már vagy tíz-szer. A lányok részéről kicsit elkényeztetett legény nyakán meg homlokán kezdtek kidagadni az erek. Bende bácsi közömbösen szívta a cigarettáját kívül, az istálló ajtaja előtt, csak néha pislogott be laponosan a toporgó legényre. Hozzá fordult végül Gergő, hogy látta-e valahol a lovai hámját. Biztos az öreg keze alá adott inas legényke hányta el valahová, vélte Gergő. Hosszú bajuszát sodorgatva, ártatlan arccal kérdezte Bende bácsi:

— Hová tetted le azt a hámat?

Gergő emlékezetét erőltetve válaszolta:

— Valahová ide, az ajtó mellé a föld-re ...

— Hát ha a földön volt, öcsém, — felelte neki az öreg egykedvűen, — keresd talán a ganédombon; mert én minden szemetet, amit a földön találok, oda vitetek ki ...

A legény nagy megrökönyödésére ott találta a hámat a szemétdombon.

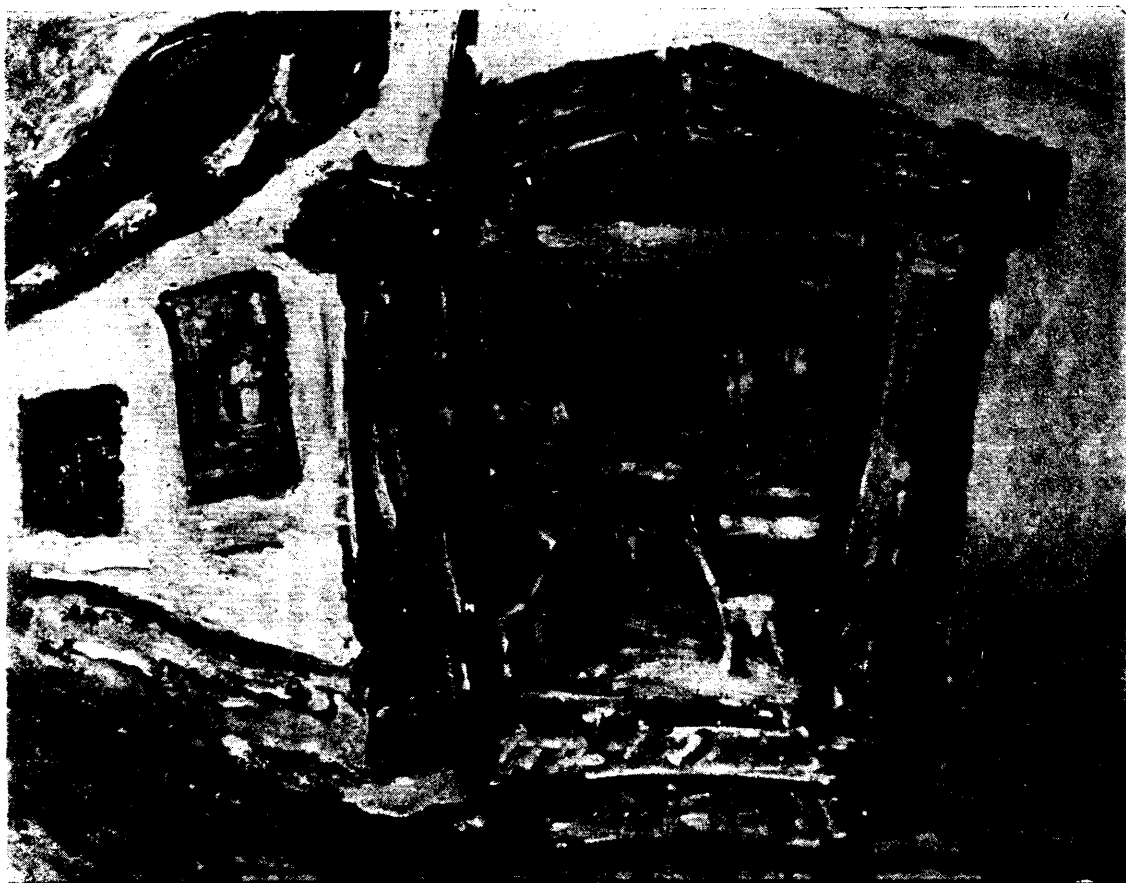
Amilyen hirtelen természetű Gergő, hát tán a bicskáját vette volna elő máskor. Most csak nagyon elszégyelte magát a leckéztetésre és elődalgott az öreg elől. De az eszes leckét a körülöttük nevetgélő többi kocsis is jól megjegyezte.

Az öreg Bende a melléje adott istállófiúval büszkén vezette végig a szép csődört a virágos, kertés udvaron, az istálló előtt, ha a környékbeli gazdák fedeztetni hajtották el a kancáikat, merthogy taksáért a magánparasztok is fedeztethettek náluk. Megtáncoltatta Bende bácsi a kényeskedő, nyakátgörbítő, nyihaló mént,

mielőtt a kancákhoz eresztette. Hadd lás-
sák ezek a kisgazdák, micsoda jószágja van
a szövetkezetnek. Aztán megmutogatta nek-
kik a nagy istállót, és elmagyarázta az új
rendet, ami nem is volt annyira új, hisz
ő már így látta régesrég az egykori nagy-
birtokokon. Kicsit az övé is volt a nagy
istálló, de úgy mutogatta, mintha egészen
az övé volna. Élvezett a lelke bele, hogy
életében még egyszer újra rendezkedhe-
tett, ahogy apjától, nagyapjától tanulta.

Az a szigorúképű, fiatal állatorvos is
ellátogatható a birtokra, hogy a jószágot
megvizsgálja. Nehezebb csikózásoknál is
mindig kihívták már. Tanácsait most kö-

vetni tudták, mert a lógondozó csoport,
Bende bácsival az élén, mind együtt tar-
totta az igás jószágot. Azelőtt a szövetke-
zet vezetősége sem értesült róla, hogy hova
is kellene időre orvosi segítség az elléshez.
Az öreg Bendéék arra törekedtek, hogy a
tervet teljesítsék, vagy ha lehet, még túl
is szárnyalják. És miért ne lehetne? A le-
hajszott lovak már a nagy munkaidő alatt
is rendbejöttek valamennyire. És a sza-
porulat jó kilátásokkal kecsegtetett. Az
új istálló, hosszú huzakodások szüleménye,
mint az eredményes szövetkezés falbara-
kott példaképe fehérlett messze a birtok-
központból...

Vendéglő a Három kalaphoz